

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№5

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
MAY

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, may.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

АДАПТИВНОЕ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	10
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Исматуллаев Темур Равшан угли	
STERJEN KO'NDALANG KESIM YUZASI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORNING QISQA TUTASHUV PAYTIDAGI MEKANIK ZO'RIQISHGA CHIDAMLILIGI	18
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ВЛИЯНИЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ НА РАЗВИТИЕ СФЕРЫ УСЛУГ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА.....	26
Мусаева Шоира Азимовна, Муйинжонов Хусейн Алишеревич	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	35
Габбарова Ильмира Володиевна	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLOATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	41
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	48
Усманова Азиза Баходировна	
PEREGONDAGI HARAkatNI BOSHqARISH TIZIMLARINI MIKROPROtSESSORLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUZILMAVIY SXEMASINI ISHLAB CHIqISH.....	53
Xujamkulov Eldor G'ayratjon o'g'li	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	62
Alimova Dilafro'z Tohir qizii	
HUDUDLAR KESIMIDA AHOLI O'SISHINING BANDLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	68
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
QUYOSH FOTOELEKTRIK PANELLARI SAMARADORLIGIGA ATROF-MUHIT OMILLARI VA CHANGLANISHNING TA'SIRI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR.....	67
Botirov Bozorbek, Iskandarova Charos, Avazov Jonibek, Sultonov Abror	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	74
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
INTERPOLATSION TIKLASH ALGORITMLARINING OCR ANIQLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	82
Aliyev Nodirbek Hamidullo o'g'li	
IKORXONALARDA KORPORATIV BOSHqARUVNI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA INSTITUTSIONAL OMILLARI.....	89
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARINI EKONOMETRIK PROGNOZLASH.....	101
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
KPI-BASED PERFORMANCE MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY	106
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	

MHXS STANDARTLARIGA O'TISH: KORXONALAR UCHUN AMALIY MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	117
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna	
TURMUSH FAROVONLIGINI BAHOLASHNING KO'P O'LCHOVLI USULLARI VA MEZONLARI	123
Turdikulova Moxira Maxmasharifovna	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY IMPERATIVLARI	127
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA RO'Y BERISHI MUMKIN BO'LGAN BAXTSIZ HODISALAR VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI	132
Dehqonov Oyatillo Mansurbek o'g'li, Abduraxmanov Abdurashid Ataxanovich	
VTULKA DETALINI ISHLAB CHIQRISHDA SHTAMPLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH...	143
Abdullayev Fatxulla, Xasanov Kamoliddin, Yolg'ashova Madina, Jo'rayev Muhiddin	
JAHON MOLIYAVIY TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI.....	147
Qobilova Nodira Qayumjon qizi, Normurodov X.E.	
KORXONALARDA "TEJAMKOR ISHLAB CHIQRISH" KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	151
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich	
HUDUDIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA MAHSULOT EKSPORTINI DIVERSIFIKATSIYALASH YO'LLARI.....	156
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA YUQORI QO'SHILGAN QIYMATLI MAHSULOTLAR ULUSHINI KENGAYTIRISH	161
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA MIKROLOYIHALARNING O'RNI	166
Irgashev Anvar Farxodovich	
XALQARO KOMPANIYALARDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	173
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА ДЕГРАДАЦИИ КОМПОНЕНТОВ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ МОДУЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ КЛИМАТИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ: ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОБЗОР	178
Дыскин Валерий Григорьевич, Курбанов Юнус Муртаза угли, Жубаназаров Ринат Шапагат Улы	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINING INSTITUTSIONAL ASOSLARI	184
O'tbosarov Abrorbek Adxamjon o'g'li	
DAVLAT ORGANLARI VA TASHKILOTLARI ICHKI AUDITORLARINING PROFESSIONAL AXLOQ QOIDALARINI ISHLAB CHIQRISH.....	189
Xamidova Zarifa Urol qizi	
AUDIT JARAYONIDA DALIL OLISH VA UNING MUAMMOLARI.....	196
Ro'zmetov Mansur	
O'ZBEKISTONDA IJTIMOYIY TURIZMNI QO'LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	200
Shaydulova Marjona Alisher qizi	
KORXONALARNING MOLIYAVIY HOLATINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR VA ULARNING MOLIYAVIY TAHLILI AHAMIYATI.....	205
Rizoyev Farrux Hikmatilloevich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDA IQTISODIY SALOHİYATNI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI.....	210
Turaboev Ibroxim Ismoil o'g'li	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG'DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	215
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ	225
Юсупов Зойиржон Ровшан угли, Жумаев Улуғбек Нодирбекович ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ.....	231
Тожалиев Шохрух Талип ўғли GAMES ARE A POWERFUL TOOL FOR IMPROVING LANGUAGE LEARNING	236
Kulakhmedova Gulnora Abdurahimovna O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARINING INNOVATSION XIZMATLARI ORQALI KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISH	241
Azlarova Aziza Axrorovna AVTOMOBIL SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH JARAYONLARINI BOSHQARISH VA RISKLARNI KAMAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	248
Marufxanov Davron Hasanovich O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING YANGI IMKONIYATLARI: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA ISTIQBOLLARI.....	255
Isakjanova Saboxat Muhamedovna MINTAQA IQTISODIYOTI VA SANOATNING RIVOJLANISHI O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNING NAZARIY YONDASHUVLARI.....	263
Jalolova Muazzamxon Akbarjonovna DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISHNI JORIY ETISHDA ASOSIY MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI.....	268
Anvar Deberdiyev RAQAMLI XIZMATLARNING O'ZBEKISTON TASHQI SAVDO BALANSIDAGI O'RNI	272
Latipova Shaxnoza Maxmudovna, Normurodova Zuhra Orzimurod qizi TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	278
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna IQTISODIY TIZIMDA TADBIRKORLIK VA TADBIRKORLIK QOBILiyATIGA YANGICHA YONDASHUV.....	283
Tadjiev Bexzod Umidjanovich OTMNI MOLIYAVIY TA'MINLASHNING INNOVATSION MOLIYAVIY MODELARI.....	290
Tuxliyev Bozor Karimovich TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	293
Abirova Nargizabonu TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	298
Ro'ziyeva Maftuna Yusufovna OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR DINAMIKASINING EMPIRIK TAHLILI	303
Sharipova Shahlo Istamovna METROLOGIYANING ILMIY-METODIK ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	308
Maxmudov Dostonbek Soyibjon o'g'li SANOAT KORXONALARIGA KIRITILGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	312
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna O'ZBEKISTONDA RAQAMLI DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	317
Ibragimova Saodat, Mirhamidova Dilorom, Shagaipova Gulchehra	

OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARI SONINING JISMONIY SHAXSLAR DAROMAD SOLIG'IGA TA'SIRI VA INSON KAPITALI ORQALI IJTIMOYIY XARAJATLARNI BOSHQARISH.....	323
Primova Nigora Ikrom qizi	
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR	331
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ELEKTRON TIJORAT BILAN SHUG'ULLANUVCHI KORXONALARDA MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASI..	337
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
KICHIK BIZNESDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	341
Xakimov Akbar Anvarovich	
FOTOELEKTRIK TIZIM SAMARADORLIGIGA HARORAT, SOYALANISH VA DEGRADATSIYA OMILLARINING TA'SIRI.....	344
Majidova Maxliyo A'zam qizi	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG'DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	354
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
STUDY OF THE INFLUENCE OF MEMBRANE REACTOR ON METHANE CONVERSION WITH WATER VAPOR AND CARBON OXIDE (IV).....	362
Umida Shabarova, Sugdiyana Abdurasulova	
ESG MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN: EVALUATION PRACTICES, KEY DETERMINANTS, AND STRATEGIC PRIORITIES.....	367
Sanemkhan Abdullaeva	
UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MENEJMENTNING O'RNI VA AHAMIYATI	375
Boymirzayev Doniyorbek Anvarjon o'g'li	
PEDAGOGIK MAHORATNI OSHIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ORQALI TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRADIGAN PLATFORMA ISHLAB CHIQLASH	379
Salomov Shokirjon, Boboyev Shavkat, Normamatov Xayriddin	
ПОВЫШЕНИЕ ОГНЕСТОЙКОСТИ МАТЕРИАЛОВ НА ОСНОВЕ ВТОРИЧНОГО ПОЛИЭТИЛЕНА.....	386
Назаров Феруз, Назаров Фарход, Ахмедова Фазилат, Элмуродов Элгез, Янгибоев Асадбек	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	391
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Rasulov Akmal Xurshid o'g'li	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	397
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI STRATEGIK AHAMIYATI	403
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	407
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
XORAZM VILOYATINING IQTISODIY SALOHİYATI VA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TARKIBI HAMDA JORIY HOLATI	411
Karimova Shaxnoza O'ktamovna	
TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	418
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ JOYLARIDA TURIZM XIZMATLARI INFRATUZILMALARINI RIVOJLANTIRISH	423
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
AKTIVLAR QADRSIZLANISHI XARAJATLARINING MOLIYAVIY VA SOLIQ HISOBOTLARIGA TA'SIRI.....	427
Jarimbetov Ajiniyaz Kurbanbaevich	

MUHANDISLIK GEOMETRIYASI VA KOMPYUTER GRAFIKASI FANLARINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM NATIJALARIGA TA'SIRI: AUDIO VA VIDEOTEKNOLOGIYALAR IXTISOSLIGI MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT.....	430
Utkirova Mamura Faxriddin qizi	
HUDUDIY TADBIRKORLIK TIZIMIDA INVESTITSION RESURSLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INSTITUTSIONAL VA EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	436
Isakov Axmadali Esanbayevich	
MINTAQAVIY OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA INVESTITSION RESURSLARNING TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH	444
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
XABAR ALMASHISHGA ASOSLANGAN MARKETINGDA ISTE'MOLCHILARNING SHAXSIY HAYOTINI KUTILMALARI.....	452
Raxmatova Sitora Shuxratjon qizi	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI OPTIMALLASHTIRISH VA SOG'LOM RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SEKTORINI INSTITUTSIONAL ISLOH QILISHNING QIYOSIY TAHLILI.....	461
Sharapov Umidjon Shavkatovich	
ZAMONAVIY SERVIS KOMPANIYALAR TANNARXINI ANIQLASHNING DOLZARB YO'NALISHLARI	471
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
NAVOIY VILOYATINING TURISTIK OBYEKTЛАRI VA ULARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI REKREATSION TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI TAHLILI	477
Turayev Abduvoxid Kuldashovich	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	483
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TADBIRKORLIKNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich	
QORAKO'L TERI JINGALAKLARINING TAKRORLANMAS KO'RINISHI VA XUSUSIYATLARI.....	492
Hakimova Sh.Q., Azimov J.Sh., Farmonov F.F.	
YOSH TADBIRKORLARNING STARTAP LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	497
Koriev Orif Azizovich	
HUDUDLARDA OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	502
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Karimov Chuxmor Abdirashidovich	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY HOLATI VA MOLIYAVIY NATIJALARI TAHLILI.....	507
Alimov Baxodir Batirovich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISHNING IQTISODIY TAHLILI	513
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINING ROLI	516
Xodjimatom Maksudbek Ubaydullayevich	
MINTAQА TURIZM INDUSTRIYASINING IQTISODIY RIVOJLANISHI VA BOSHQARUV FAOLIYATLARI TAHLILI	520
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Ruziqulov Aziz Tuxtayevich	
TIJORAT BANKLARIDA FINTECH TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH ORQALI MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNI TA'MINLASH: NAZARIY YONDASHUV VA ISTIQBOLLAR	526
Nazarova Shohista Tolmas qizi	
METALLARGA BOSIM OSTIDA ISHLOV BERISH JARAYONLARINI RAQAMLI MODELLASHTIRISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	531
Xasanov Kamoliddin Akmal o'g'li, Abdullayev Fatxulla Sagdullayevich, Diyorov Salohiddin Farhod o'g'li, Jalolov Jafar Jamol o'g'li	

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL MABLAG'LARI HISOBINI MHHS ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	537
Umurzakov Dilshodbek Xakimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI YASHIRIN IQTISODIYOTNI AMALGA OSHIRISHGA UNDOVCHI OMILLAR.....	543
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li	
MINTAQANING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	548
Maxmudov Jasurbek Ergashevich	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MUZEY OBYEKTINING SIG'IM TAHLILI: FAYZULLA XO'JAYEV UY-MUZEYI TAJRIBASIDA.....	553
Odilova Muattar Akram qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING USTUVORLIKLARI.....	560
Turdiyeva Muqaddas Umarovna	
МОДЕЛЬ ЦИФРОВОГО ОБЪЕКТА ДЛЯ АНАЛИЗА КОМПЛЕКСНЫХ ЦИФРОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ОБЪЕКТОВ.....	565
Гулямов Шухрат, Шамсутдинова Винера, Караханова Алсу, Зайниддинова Зебинисо	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING MOLIYAVIY MEKANIZMLARI	571
Yuldoshov Otabek Jovli o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING XALQARO KAPITAL BOZORLARIGA INTEGRATSIYASI VA INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH MEKANIZMLARI.....	576
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSH SALOHİYATNI SHAKLLANTIRISH VA RAQOBAT USTUNLIKLARINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	583
Asenbaeva Aydaygul, Toshqulova Aziza	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	587
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	591
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
SCENARIO-BASED ECONOMETRIC EVALUATION OF REAL INVESTMENT EFFICIENCY IN SMALL BUSINESS ACTIVITIES.....	601
Otajanov Umid Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIY O'SISHNI RAG'BATLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	611
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich	
BANK 4.0 SHAROITIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BANK BOSHQARUVI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	619
Boltayev Zokirjon Otanazarovich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA SUV RESURSLARI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH USULLARI.....	622
Sapayev Azamat Rustamovich	
ФИСКАЛЬНЫЕ ПРАВИЛА В СРЕДНЕСРОЧНОМ БЮДЖЕТНОМ ПЛАНИРОВАНИИ.....	626
Е.М. Соң	
BUXORO VILOYATINING YALPI HUDUDIY MAHSULOT DINAMIKASI VA UNING TARMOQ TUZILMASIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR TAHLILI	631
Raxmonqulova Nafisa Olimjonovna	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	

O'ZBEKISTONDA "O'ZSUVA'MINOT" AJ TIZIMI KORXONALARINI "YASHIL" MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDA JALB QILINGAN XUSUSIY INVESTITSIYALAR DINAMIKASINING IQTISODIY TAHLILI	652
Risqibekova Nozimaxon	
WAYS TO REDUCING POVERTY BY INCREASING INCOME: INSTITUTIONAL AND SOCIO-ECONOMIC MECHANISMS	657
Muxammedov Jasurbek Oллоberdi ugli, Ganiyev Muhammadjon Khalilovich	
QURILISH KORXONALARIDA XARAJATLARNI KLASSIFIKASIYA QILISH VA HISOBGA OLISH TIZIMI	663
Toshimov Azizbek Hakimovich	
MARKAZIY OSIYO DAVLATLARIDA SUV RESURSLARIDAN OQILONA FOYDALANISH.....	667
Jobborov Elmurod Normo'minovich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING HUDUDIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDAGI O'RNI...	672
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
HUDUDLARARO IQTISODIY NOMUTANOSIBLIK VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	677
Erkinova Dildora Ravshonbek qizi	
XORIJIY BANKLAR AMALIYOTIDA RISKLARNI BAHOLASH VA BOSHQARISH TAJRIBASI	683
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
КОМПЛЕКСНЫЙ ПОДХОД К ПОВЫШЕНИЮ РАБОТОСПОСОБНОСТИ МЕТАЛЛОРЕЖУЩЕГО ИНСТРУМЕНТА ПРИ ОБРАБОТКЕ ТРУДНООБРАБАТЫВАЕМЫХ МАТЕРИАЛОВ.....	687
Желтухин Андрей Владимирович	
AUDITORLARNING PROFESSIONAL FIKR VA MULOHAZALARINI TAKOMILLASHTIRISHDA XALQARO ILG'OR TAJRIBALARNING AHAMIYATI	694
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
SOVUTGICH QURILMASIDAGI KONDITSIONERDAN AJRALIB CHIQUADIGAN ISSIQLIKDAN MAHSULOTLARNI QURITISHDA FOYDALANISH	699
Nuritov Ikrom, Ibojeva Sevinch, Sultonmurodova Xurinis	
ORGANISATIONAL BEHAVIOR IN ENTERPRISES AND ITS IMPACT ON MANAGEMENT DECISION-MAKING: A REVIEW OF THEORIES	704
Djumanov A.A.	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLARI VA DOLZARB MUAMMOLARI	714
Taniyev Mirzoxid Xurramovich, Mannabova Madina Sunnatillo qizi	
MILLIY GO'SHT CHORVACHILIGINING INNOVATSION RIVOJLANISHIDA TASHKILY-IQTISODIY OMILLAR VA ULARNING SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	721
Kushakov Faxriddin Baxtiyarovich	
KORXONANING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISHDA XARAJATLAR MONITORINGINING ROLI.....	731
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA KADRLAR TAYYORLASH VA DUAL TA'LIM TIZIMI RIVOJI.....	738
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
YANGI O'ZBEKISTONDA GILAMCHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISH MAQSADLARI VA ISTIQBOLLARI....	741
Musayeva Shoirazimovna	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ЖЕНСКОГО ТРУДА НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОЙ И ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	746
Дониёрова Зухрабону Алишер кизи	
TRANSPORT LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING MAMLUKAT IQTISODIYOTI RIVOJIDAGI O'RNI	754
Abduxalikova Komila Abduxalikovna	

JAMOAT TRANSPORTI KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI AMALGA OSHIRISH
USULLARI 758
Berdiyev Temur Azamatovich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

JAMOAT TRANSPORTI KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI AMALGA OSHIRISH USULLARI

Berdiyev Temur Azamatovich

Jizzax politexnika instituti
“Iqtisodiyot va menejment” kafedrası
dotsenti. i.f.f.d

Annotatsiya. Mazkur maqolada jamoat transporti korxonalarida marketing strategiyalarini amalga oshirish usullari ilmiy jihatdan tahlil qilindi. Tadqiqot davomida bozor segmentatsiyasi, 7P marketing kompleksi, xizmat sifati boshqaruvi, raqamli kommunikatsiya kanallari va MaaS platformalarining transport xizmatlari samaradorligiga ta'siri o'rganildi. Xalqaro tajriba hamda UITP, ITF-OECD va Jahon banki ma'lumotlari asosida jamoat transportida marketingning zamonaviy yondashuvlari umumlashtirildi. Tahlil natijalari marketing strategiyalarining yo'lovchi mamnuniyati, xizmat sifati va transport xizmatlaridan foydalanish darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. O'zbekiston jamoat transporti tizimini modernizatsiya qilish jarayonlari marketing yondashuvlarini amaliy qo'llash uchun muhim institutsional asos yaratgani aniqlandi.

Kalit so'zlar: jamoat transporti, marketing strategiyasi, 7P marketing kompleksi, xizmat sifati, yo'lovchi mamnuniyati, raqamli kommunikatsiya, MaaS, bozor segmentatsiyasi, transport marketingi, mobillik.

Аннотация. В данной статье были проанализированы методы реализации маркетинговых стратегий на предприятиях общественного транспорта. В ходе исследования изучено влияние сегментации рынка, комплекса маркетинга 7P, управления качеством услуг, цифровых коммуникационных каналов и платформ MaaS на эффективность транспортных услуг. На основе международного опыта и данных UITP, ITF-OECD и Всемирного банка были обобщены современные подходы к маркетингу в общественном транспорте. Результаты анализа подтвердили положительное влияние маркетинговых стратегий на удовлетворённость пассажиров, качество обслуживания и уровень использования транспортных услуг. Установлено, что процессы модернизации системы общественного транспорта Узбекистана создали важную институциональную основу для практического применения маркетинговых подходов.

Ключевые слова: общественный транспорт, маркетинговая стратегия, комплекс маркетинга 7P, качество услуг, удовлетворённость пассажиров, цифровые коммуникации, MaaS, сегментация рынка, транспортный маркетинг, мобильность.

Abstract. This article analyzed methods for implementing marketing strategies in public transport enterprises. The study examined the impact of market segmentation, the 7P marketing mix, service quality management, digital communication channels, and MaaS platforms on transport service efficiency. Modern approaches to public transport marketing were generalized based on international experience and data from UITP, ITF-OECD, and the World Bank. The findings confirmed that marketing strategies positively influenced passenger satisfaction, service quality, and the level of transport service usage. The study also identified that the modernization processes of Uzbekistan's public transport system created an important institutional foundation for the practical implementation of marketing approaches.

Keywords: public transport, marketing strategy, 7P marketing mix, service quality, passenger satisfaction, digital communication, MaaS, market segmentation, transport marketing, mobility.

KIRISH

Globalashuv jarayonlari va shaharlar aholisining jadal o'sishi yo'lovchi tashish bozorida raqobat strukturasi sezilarli ravishda murakkablashtirdi. Jamoat transporti operatorlari uchun xizmat ko'rsatishning marketingga asoslangan modeli sektor barqarorligini ta'minlovchi muhim omilga aylandi. Xalqaro jamoat transporti uyushmasi (UITP)ning 2024-yilgi iqtisodiy istiqbol hisobotida operatorlarning 83 foizi 2023-yilga nisbatan yo'lovchilar oqimining o'sishini kutgani qayd etildi [1]. Bu indikator xizmatlarning bozor jozibadorligini oshirishga qaratilgan boshqaruv qarorlari va strategik marketing yondashuvlarining samaradorlik potensialini aks ettiradi.

Shahar mobilligining yangi davri jamoat transportini avtomobil egaligiga oqilona alternativa sifatida

pozitsionerlash zaruriyatini keltirib chiqardi. UITPning global shahar mobilligi indikatorlari ma'lumotlariga ko'ra, 50 dan ortiq yirik shaharlarda 2023-yilgi metro tarmoqlari yo'lovchi oqimi 2019-yilgi ko'rsatkichlarning 93 foizigacha tiklandi [2]. Yo'lovchilarning ehtiyojlari tarkibi o'zgaruvchanligi, raqamli ekotizimning kengayishi va Mobility as a Service (MaaS) modellarning yuksalishi sektor strategiyalarini qayta ko'rib chiqishga undamoqda [3].

O'zbekistonda jamoat transporti tizimi modernizatsiyasiga yo'naltirilgan keng ko'lamlı tizimli o'zgartirishlar amalga oshirilmoqda. Toshkent shahri jamoat transportini rivojlantirish konsepsiyasi avtobus parkini yangilash, marshrut tarmog'ini takomillashtirish va metro liniyalarini kengaytirishni nazarda tutdi [4]. Toshkent shahri va viloyati uchun ishlab chiqilgan jamoat transportini rivojlantirish yo'l xaritasi sektor islohotlarini qisqa va o'rta muddatli choralar majmuasida birlashtirdi [5]. Mavjud strategik vaziyatda marketing yondashuvlarining korxonada darajasida samarali joriy etilishi bozor jihatlari mustahkamlashga va xizmatlardan foydalanish ko'lamini kengaytirishga xizmat qiladi.

Tadqiqotning maqsadi jamoat transporti korxonalarida marketing strategiyalarini amalga oshirish usullarini nazariy umumlashtirish va xalqaro tajriba asosida ularning amaliy qo'llanish chegaralarini aniqlashdan iborat bo'ldi. Ish nazariy tahlilning amaliy yo'naltirilgan natijalarini taqdim etadi va sektor rahbariyatining strategik qarorlar qabul qilish bosqichlari uchun konseptual asos vazifasini bajaradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jamoat transportida marketing nazariyasining tizimli rivojlanishi 1970-yillarning o'rtalariga to'g'ri keldi. Hutchinson tomonidan ishlab chiqilgan shahar yo'lovchi transporti marketing strategiyasini shakllantirish konsepsiyasi marketing kompleksi va segmentatsiya tamoyillarini sektor xususiyatlariga moslashtirdi [6]. Mualliflik modelida xizmat atributlari - narx, sayohatga sarflanadigan vaqt, marshrut zichligi, qatnov chastotasi, ishonchlilik va qulaylik - hamda promotsiya kombinatsiyasiga asoslanuvchi ikki o'lchovli marketing kompleksi taklif qilindi. Sayohat maqsadlari (ish, xarid, dam olish hamda ijtimoiy harakatlar) bo'yicha segmentatsiya yondashuvi keyingi tadqiqotlar uchun metodologik asos bo'lib xizmat qildi.

Xizmatlar marketing kompleksining kengaytirilgan 7P modeli (Product, Price, Place, Promotion, People, Process, Physical Evidence) jamoat va kommunikatsiyaviy transportda xizmat sifati va mijozlar sodiqligini boshqarishning kompleksli vositasi sifatida tan olindi. Transport korxonalarida o'tkazilgan empirik tadqiqotda 7P modelining barcha komponentlari mijozlar sodiqligiga ijobiy va statistik ahamiyatli ta'sir ko'rsatgani aniqlandi, regressiya modelining tuzatilgan determinatsiya koeffitsiyenti $R^2 = 0,890$ darajasida belgilandi [7]. Fizik dalillar (physical evidence) komponentining yuqori ta'sir ko'rsatkichi xizmat ko'rsatish muhitining yo'lovchi qarorlariga bevosita aloqasini namoyon etdi.

Jamoat transporti tashkilotlari uchun marketing kommunikatsiya strategiyalari modeli raqamli transformatsiyaning sektor uchun yangi imkoniyatlarini umumlashtirdi [8]. Veb-saytlar, mobil ilovalar, elektron pochta marketingi, real vaqt rejimidagi xabarnomalar, ijtimoiy media va virtual yordamchi sifatidagi chatbotlar transport bizneslari operatsiyalarining ajralmas qismi sifatida tan olindi. Modelning konseptual qiymati yo'lovchilar bilan ko'p kanalli aloqaning rivojlanish vektorlarini aniqlashda yaqqol ko'rinadi.

Xizmat sifati va yo'lovchi mamnuniyati o'rtasidagi munosabatlar sohasidagi keng adabiy sharh rivojlanayotgan mamlakatlarda 2000-yildan keyin chop etilgan 104 ta retsenzlangan tadqiqotni qamrab oldi. Sistematik tahlilda xavfsizlik, qulaylik, ishonchlilik va foydalanish imkoniyati xizmat sifatining asosiy belgilovchi omillari sifatida ajratildi [9]. Mualliflar yo'lovchilar mamnuniyati va yangi foydalanuvchilarni jalb qilish qobiliyati xizmat sifati darajasiga bevosita bog'liqligini empirik dalillar asosida asoslashdi.

Niche marketing yondashuvi jamoat transportida noan'anaviy bozor segmentlarini rivojlantirish strategiyasi sifatida e'tirof etildi. Sayohat vaqti, premium xizmatlar, narx va muqobil faoliyatlar bilan bog'liq to'rtta asosiy niche tipi ajratildi, ularning sektordagi qo'llanishi turli misollarda ko'rsatildi [10]. Strategiyaning tizimli amaliy joriy etilishi sayyohlik va dam olish maqsadidagi sayohatlar segmentida yo'lovchilar oqimini oshirish imkoniyatlarini kengaytirdi.

Adabiyot manbalarining tahliliy umumlashtirilishi jamoat transportida marketingning konseptual evolyutsiyasi an'anaviy marketing miksdan tortib raqamli platformaviy yondashuvlarga rivojlanish bosqichlarini qamrab olganini ko'rsatadi. Bu nazariy zamin amaliy strategiyalarning korxonada darajasida amalga oshirilishi uchun keng vositalar palitrasini taqdim etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda jamoat transporti korxonalarida marketing strategiyalarini amalga oshirish usullarini o'rganishda nazariy va taqqoslama tahlil metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning axborot bazasini UITP, ITF-

OECD, Jahon banki hisobotlari hamda jamoat transporti marketingiga oid xalqaro ilmiy maqolalar tashkil etdi. Tadqiqot jarayonida marketing strategiyalarining xizmat sifati, yo'lovchi mamnuniyati va transport xizmatlaridan foydalanish darajasiga ta'siri tizimli yondashuv asosida tahlil qilindi.

Bozor segmentatsiyasi, 7P marketing kompleksi, raqamli kommunikatsiya kanallari va MaaS platformalarining amaliy qo'llanishi muqoyasa usuli orqali baholandi. Xalqaro tajriba va O'zbekiston jamoat transporti tizimidagi islohotlar o'rtasidagi bog'liqlik sintez usuli asosida umumlashtirildi. Tahlil davomida marketing strategiyalarining korxonalar faoliyati samaradorligi va xizmatlar raqobatbardoshligiga ta'siri konseptual jihatdan yoritildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlil natijalari jamoat transporti korxonalarida marketing strategiyalarining beshta asosiy yo'nalish bo'yicha amalga oshirilishini ochib beradi: bozor segmentatsiyasi, marketing kompleksining moslashuvi, kommunikatsiya kanallari boshqaruvi, brend pozitsionerlashi va raqamli platforma integratsiyasi. Bu yo'nalishlar o'zaro bog'lanish mantig'iga ega bo'lib, ketma-ket joriy qilinishi sinergetik natija beradi.

Bozor segmentatsiyasi yondashuvi jamoat transporti talabining bir xil emasligini hisobga olishga asoslandi. Hutchinson konsepsiyasiga binoan, sayohat maqsadi (ish, xarid, dam olish) bo'yicha asosiy uchta segment ajratiladi, ularni manba-manzil va shaxsiy avtomobil mavjudligi omillari bilan kengaytirib, 24 katakli matritsada strukturalash mumkin [6]. Talab elastikligini empirik o'rganish ish sayohatlari uchun narx omillariga nisbatan elastiklikning eng past darajasini ko'rsatdi. Bu xulosa narx siyosatining tabaqalashtirilgan yondashuvini taqozo qiladi va segmentlarga moslashtirilgan tariflar tizimi uchun konseptual asos beradi.

Moskva metropoliyasi yer usti jamoat transporti xizmatlarini iste'molchilar tomonidan qabul qilingan sifat asosida baholash bo'yicha 1517 respondent ishtirokida o'tkazilgan tadqiqotda yo'lovchi mamnuniyatiga ta'sir ko'rsatuvchi 32 ta atribut aniqlandi va CHAID qaror daraxti metodi orqali turli mamnuniyat darajalariga ega segmentlar belgilandi [11]. Tipologik tahlil natijalari marketing kompleksining narx, joylashuv va xizmat sifati o'lchamlarini segmentga moslashtirish zaruriyatini namoyon etdi. Bunday yondashuv operatorlar uchun mijozlar bazasini differensiyalashgan marketing dasturlari orqali kengaytirish imkoniyatini yaratdi.

Ningbo shahrida (Xitoy) 5046 ta avtobus va 1682 ta temir yo'l transporti so'rovnomalari asosida o'tkazilgan kompleks tadqiqotda 2019-yilda jamoat transportidan umumiy yo'lovchi mamnuniyati 91,2 ballni tashkil etgani belgilandi [12]. AHP-EWM-FCE modelining qo'llanilishi ko'p rejimli jamoat transporti tizimida yo'lovchilarning xizmatga bo'lgan idrok darajasini obyektiv miqdoriy baholash imkonini berdi. Bu metodologiya marketing strategiyasining samaradorligini izchil monitoring qilish vositasi sifatida amaliy ahamiyatga ega.

Marketing kommunikatsiya strategiyalari raqamli transformatsiya sharoitida sektorning bozor o'rnini mustahkamlashning markaziy vositasiga aylandi. Veb-platformalar, mobil ilovalar, real vaqt rejimidagi yangilanishlar, ijtimoiy media va chatbot texnologiyalari transport bizneslari uchun ko'p kanalli aloqa ekotizimini shakllantirdi [8]. Toshkent jamoat transporti tizimida elektron chiplarga asoslangan to'lov tizimi va onlayn marshrut rejalashtirish ilovalarining joriy etilishi kommunikatsiya kanallarini zamonaviy ehtiyojlarga moslashtirdi [4]. Bu instrumental tayanch yo'lovchi mamnuniyatining sezilarli oshishiga olib keladigan platforma vazifasini bajaradi.

Mobility as a Service (MaaS) konsepsiyasi turli transport rejimlarini yagona raqamli interfeysda integratsiyalash orqali yo'lovchilarga manzilgacha sayohatni rejalashtirish, chiptalarni xarid qilish va to'lovni amalga oshirish imkonini beradi [3]. ITF-OECDning maxsus tadqiqotida MaaS jamoat hokimiyati institutlari uchun raqamli bozorni boshqarishning yangi instrumenti sifatida ko'rib chiqildi, biroq u jamoat transportining bazaviy ahamiyatini saqlab qoldi [15]. Rivojlanayotgan mamlakatlar uchun olib borilgan tahlil MaaS amaliyotini joriy etish ochiq ma'lumotlar infratuzilmasiga sarmoya kiritishni va operatorlar o'rtasidagi institutsional hamkorlikni talab qilishini ochib berdi (1-jadval).

1-jadval

Jamoat transporti korxonalarida marketing strategiyalarini amalga oshirish usullari va ularning amaliy qo'llanish doirasi.

Strategik yondashuv	Asosiy elementlar	Amaliy qo'llanish doirasi	Manba
Bozor segmentatsiyasi	Sayohat maqsadi, manba-manzil, shaxsiy avtomobil mavjudligi	Marshrut tarmog'i va narx siyosatini moslashtirish	[6]
7P marketing kompleksi	Mahsulot, narx, joy, siljitish, xodimlar, jarayon, fizik muhit	Mijozlar sodiqligini boshqarish va xizmat sifatini oshirish	[7]
Marketing kommunikatsiyalari	Veb-sayt, mobil ilova, ijtimoiy media, chatbot	Yo'lovchilar bilan ko'p kanalli aloqani ta'minlash	[8]

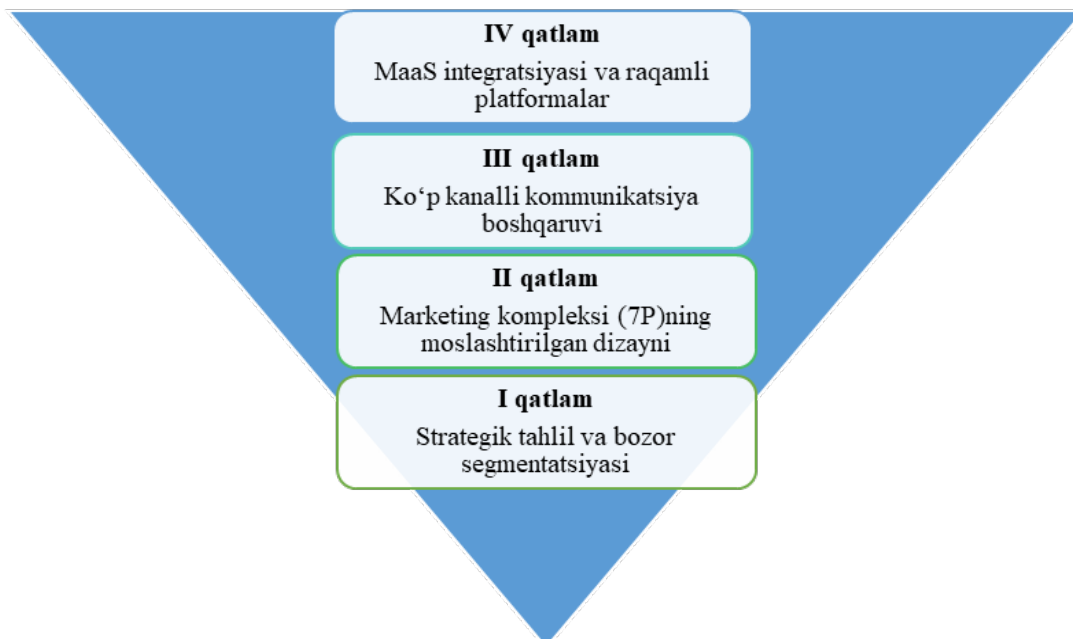
Xizmat sifati boshqaruvi	Xavfsizlik, qulaylik, ishonchlilik, foydalanish imkoniyati	Yangi yo'lovchilarni jalb qilish va sodiqlikni mustahkamlash	[9]
Niche marketing	Sayohat vaqti, premium xizmatlar, narx, muqobil faoliyatlar	Maxsus segmentlarni rivojlantirish	[10]
MaaS integratsiyasi	Marshrut rejalashtirish, chiptalar, to'lov tizimi	Multimodal harakatchanlikning yagona platformasi	[3]

UITPning 2024-yilgi global iqtisodiy istiqbol hisobotida operatorlar uchun byudjet o'sishining 2-10 foizli oraliqda kutilishi qayd etildi [1]. Bunday moliyalashtirish dinamikasi raqamli kanallarga, integratsiyalashgan biletlash tizimlariga va kontaktsiz to'lov yechimlariga investitsiyalarni mustahkamlashga imkon yaratdi. Sektor moliyalashtirishning barqarorligi marketing strategiyalarining uzoq muddatli amalga oshirilishi uchun zarur shart-sharoitni ta'minlaydi. UITPning 30 ta shahar bo'yicha 2024-yilgi yo'lovchi oqimi monitoringi MENA mintaqasi jamoat transporti yo'lovchilar sonida yetakchi o'sish ko'rsatkichlarini, Osiyo-Tinch okeani mintaqasi esa ikkinchi o'rinni qayd etdi [13]. Bu dinamika rivojlanayotgan iqtisodiyotlar uchun marketing yondashuvlarining samaradorligi yuqori bo'lgan imkoniyat oynasini aks ettiradi.

O'zbekiston jamoat transporti sektorida amalga oshirilayotgan modernizatsiya jarayonlari xalqaro tajribaga muvofiq strategik yo'nalishlarda rivojlanmoqda. Toshkent shahri jamoat transportidan foydalanish darajasini ikki barobarga oshirish maqsadi belgilanib, infratuzilma yangilanishi, marshrut tarmog'ining muvofiqlashtirilishi va metro liniyalarining kengaytirilishi bo'yicha keng ko'lamli chora-tadbirlar majmuasi ishga tushirildi [4]. Jahon banking Korea Green Growth Trust Fund tomonidan qo'llab-quvvatlangan tadqiqotida Toshkent va viloyati uchun qisqa muddatli ustuvor yo'nalishlar belgilanib, o'rta muddatli kengayish tashkilotlar orasida tizimli muvofiqlashtirishni nazarda tutdi [5].

ITF-OECDning Toshkent shahar mobilligini takomillashtirish rejasida transport ma'lumot tizimini rivojlantirishning marketing ahamiyati ta'kidlandi. Real vaqt rejimidagi ma'lumot tablolari, marshrut va yo'l xaritalari, transfer ma'lumotlari, navigatsiya tizimlari hamda barcha kategoriyadagi yo'lovchilar uchun moslashtirilgan ma'lumotnoma kanallari samarali marketing kommunikatsiyasi infratuzilmasining bazaviy elementlari sifatida ko'rib chiqildi [14]. Bu ma'lumot tizimi yo'lovchilar idrokining sifatini, ishonch va qulaylik darajasini sezilarli darajada oshirish potensialiga ega.

Tahlil natijalarining sintezi jamoat transporti korxonalarida marketing strategiyalarini amalga oshirishning to'rt qatlamli amaliy modelini shakllantirish imkonini berdi. Birinchi qatlamda strategik tahlil va segmentatsiya, ikkinchi qatlamda marketing kompleksining moslashtirilgan dizayni, uchinchi qatlamda kommunikatsiya kanallari portfeli boshqaruvi, to'rtinchi qatlamda raqamli platformalar va MaaS integratsiyasi joylashadi. Modelning vizual sxemasi 1-rasmda umumlashtirilgan tarzda taqdim etildi (1-rasm).

1-rasm. Jamoat transporti korxonasida marketing strategiyasini amalga oshirishning to'rt qatlamli modeli¹

1 Muallif ishlanmasi

Modelning amaliy qiymati uning ketma-ket bosqichlar shaklida joriy etilishi imkoniyatida namoyon bo'ladi. Birinchidan, korxonalar xizmatlar bozorini sayohat maqsadlari va yo'lovchi xulq-atvori segmentlari bo'yicha tahlil qiladi. Ikkinchidan, marketing kompleksining 7P elementlari aniqlangan segmentlarga moslashtiriladi. Uchinchidan, ko'p kanalli kommunikatsiya tizimi yo'lovchilarning ma'lumotga bo'lgan ehtiyojlarini real vaqt rejimida qondiradi. To'rtinchidan, raqamli platformalar va MaaS yechimlari operator xizmatlarini boshqa transport rejimlari bilan integratsiyalaydi.

Bunday kompleks yondashuvning amalga oshirilishi sektor barqarorligini va xizmatlar raqobatbardoshligini ta'minlovchi sinergetik samara beradi. Yo'lovchi mamnuniyatining oshishi takroriy foydalanish chastotasini va xizmatga sodiqlikni mustahkamlaydi, bu o'sish trayektoriyasi operator daromad tarkibining barqaror o'sish dinamikasini shakllantirishga ko'maklashadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Jamoat transporti korxonalarida marketing strategiyalarini amalga oshirishning nazariy va amaliy tahlili sektor rivojlanishining bozor jihatlari mustahkamlash imkoniyatlarini ochib berdi. Xalqaro tajribani umumlashtirish va O'zbekiston transport tizimi konteksti bilan tutashtirish quyidagi xulosalarga kelishni mumkin qildi.

Birinchidan, jamoat transporti uchun marketing strategiyasi bir o'lchovli vositadan ko'p qatlamli boshqaruv tizimiga aylandi. Strategik tahlil va bozor segmentatsiyasi, kengaytirilgan 7P marketing kompleksi, ko'p kanalli kommunikatsiya hamda raqamli platforma integratsiyasi yagona konseptual freymvorkda birlashishi sektor xizmatlarining qadri taklifini shakllantirishga xizmat qiladi. Bu yondashuv yo'lovchi mamnuniyati va xizmatga sodiqligining empirik baholanishi orqali tasdiqlangan ahamiyatga ega.

Ikkinchidan, raqamli kanallar va MaaS platformalari jamoat transporti operatorlarining bozor pozitsionlash imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirdi. Mobil ilovalar, real vaqt rejimidagi xabarnomalar, chatbotlar va kontaktsiz to'lov yechimlari yo'lovchilarning xizmatdan foydalanish tajribasini sifat jihatdan o'zgartirdi. Operatorlar uchun raqamli infratuzilmaga investitsiyalar kelajakda raqobatbardoshlikning hal qiluvchi omillaridan biri sifatida o'rin egallaydi.

Uchinchidan, O'zbekiston jamoat transporti sektoridagi tizimli o'zgartirishlar marketing strategiyalarini xalqaro standartlar darajasida amalga oshirish uchun mustahkam institutsional zamin yaratdi. Toshkent shahri va viloyati uchun ishlab chiqilgan yo'l xaritasi, infratuzilma modernizatsiyasi va metro tarmog'ining kengaytirilishi sektorning bozor xizmatlari taklifini boyitish imkoniyatlarini taqdim etadi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi amaliy takliflar shakllantirildi. Korxonalar darajasida segmentatsiya markazlashgan ma'lumotlar bazasini shakllantirish, sayohat maqsadi, takror foydalanish chastotasi va demografik xususiyatlar bo'yicha yo'lovchilar profilini muntazam yangilab borish maqsadga muvofiq. Marketing kompleksining 7P elementlarini segmentlarga moslashtirilgan tabaqalashtirilgan paketlar shaklida loyihalash zarur. Raqamli kommunikatsiya kanallari portfeli uchun ko'p kanalli strategiyani ishlab chiqish hamda mobil ilovalar, ijtimoiy media va chatbotlarni yagona ekotizimda integratsiyalash tavsiya etiladi. Xizmat sifati boshqaruvi tizimini doimiy monitoring va yo'lovchi mamnuniyatining davriy o'lchovlari asosida takomillashtirish institutsional samaradorlikning kalitlaridan biri sifatida ko'rib chiqilishi maqsadga muvofiq. Operator darajasidagi marketing strategiyasini shahar va viloyat darajasidagi mobillik dasturlari bilan tizimli muvofiqlashtirish va MaaS integratsiyasi imkoniyatlarini faol o'rganish strategik ustuvorlik kasb etadi.

Tadqiqotning keyingi rivojlanish vektorlari O'zbekiston jamoat transporti operatorlarining marketing strategiyalarini empirik o'lchash, yo'lovchi xulq-atvori segmentlarini miqdoriy baholash va raqamli platformalarning bozor pozitsiyasiga ta'sirini ekonometrik modellashtirish bilan bog'liqdir. Sektor rivojlanishining strategik mantig'i marketing yondashuvlarining ilmiy asoslangan amalga oshirilishida o'z ifodasini topadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. UITP. 5 Key Public Transport Trends Revealed in Our Global Economic Outlook 2024. International Association of Public Transport. URL: <https://www.uitp.org/news/5-key-public-transport-trends-revealed-in-our-global-economic-outlook-2024/>
2. UITP. Explore Public Transport Data from 53 Cities Worldwide: Global Urban Mobility Indicators. International Association of Public Transport. URL: <https://www.uitp.org/news/public-transport-global-urban-mobility-data/>
3. Hensher D.A., Mulley C., Smith N. Mobility-as-a-Service and the role of multimodality in the sustainability of urban mobility in developing and developed countries. Transport Policy, 2024. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0967070X23002810>
4. Press Service of the President of the Republic of Uzbekistan. Development of Public Transport in Tashkent Discussed. URL: <https://president.uz/en/lists/view/4923>
5. World Bank Group, Korea Green Growth Trust Fund. Public Transport Improvement Roadmap for the Tashkent Region. 2024. URL: <https://www.wbkggtf.org/node/4254>

6. Hutchinson B.G. The formulation of marketing strategy in urban public transport. Transportation, Springer. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/BF00153576>
7. Nengsih S., Bachri N., Damrus, Maryana. Analysis of The Influence of the 7P Marketing Mix on Consumer Loyalty Shipping Services Company. ResearchGate, 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/379455589_Analysis_of_The_Influence_of_the_7p_Marketing_Mix_on_Consumer_Loyalty_Shipping_Services_Company
8. Nguyen N.P., Mogaji E. Marketing Communications Strategies for Public Transport Organisations. In: Public Sector Marketing Communications, Vol. I. Palgrave Macmillan, Cham, 2022. URL: https://link.springer.com/cha/pter/10.1007/978-3-031-07293-2_3
9. Pojani D. Scaling up public transport usage: a systematic literature review of service quality, satisfaction and attitude towards bus transport systems in developing countries. Public Transport, Springer, 2024. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12469-024-00367-6>
10. Weidmann U., Schoeneich M. Applying Niche Marketing Strategies to Improve Public Transport Service. ETH Zurich / ResearchGate. URL: https://www.researchgate.net/publication/228538557_APPLYING_NICHE_MARKETING_STRATEGIES_TO_IMPROVE_PUBLIC_TRANSPORT_SERVICE
11. Skorobogatykh I.I., Musatova Zh.B. Managing customer satisfaction with Metropolitan Public Transport Services based on perceived quality assessments. Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR), Vol. 9, No. 3, 2022. URL: <https://iecca.org/journal/index.php/JEECAR/article/view/789>
12. Yang J., Cheng C., Shen S., Yang S. Evaluation of passenger satisfaction of urban multi-mode public transport. PLOS ONE, 2020. URL: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0241004>
13. UITP. Explore Ridership Data From 30 Cities Around the Globe: Global Mobility Trends. International Association of Public Transport. URL: <https://www.uitp.org/news/explore-ridership-data-global-mobility-trends/>
14. International Transport Forum (ITF-OECD). Urban Mobility Improvement Plan for Tashkent, Uzbekistan. 2019. URL: https://www.itf-oecd.org/sites/default/files/sipa_uzb_urban_mobility_improvement_plan_eng_0.pdf
15. International Transport Forum (ITF-OECD). Integrating Public Transport into Mobility as a Service. ITF Roundtable Report. URL: <https://www.itf-oecd.org/sites/default/files/docs/integrating-public-transport-maas.pdf>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100